

Els premis de la ciutat de Girona

A la ciutat de Girona, els premis de recerca tenen una llarga tradició, que es remunta al *Certamen de la Asociación Literaria* (1872-1901), en les convocatòries del qual els guardons per a treballs de literatura s'alternaven amb els destinats a l'assaig o als estudis d'investigació. Amb tots els condicionaments de l'època, aquell certamen, després tan blasmat pels modernistes, va servir per estimular i distingir notables aportacions en l'àmbit del pensament i en el món històric i científic. Entre els premiats que van destacar en aquests terrenys cal esmentar Pere Alsius, Josep Ametller, Antoni Bofarull, Joaquim Botet i Sisó, Tomàs Carreras i Artau, Enric Claudi Girbal, Emili Grahit i Papell, Celestí Pujol i Camps, Josep Ma. Pellicer i Joan Baptista Torroella.

L'any 1902, quan el certamen i la mateixa associació posen de manifest les seves limitacions creixents i, sobretot, la seva incapacitat de regeneració, els grups formats a l'entorn de les revistes *Vida* i *L'enderroc* fan néixer els *Jocs Florals de Girona*, que s'instauren definitivament l'any 1903 i duren fins el 1935. El vessant de recerca queda dominat per la producció estrictament literària, però els Jocs gironins esdevenen una autèntica institució i donen llargs dies de glòria a les lletres catalanes.

Narcís-Jordi Aragó

Aquesta tradició, estroncada per la guerra, vol ser recuperada artificialment per l'Ajuntament a partir de 1968. Els nous «Juegos Florales» intenten introduir novament l'assaig al costat de la poesia, però amb propostes tan poc estimulants com la de premiar un treball sobre «La Hermandad de Labradores y Ganaderos como instrumento agropecuario y nacional-sindicalista». El daltabaix és inevitable, i l'experiment fracassa de manera definitiva l'any 1957. El fil dels treballs d'aquests tipus es manté també a través de la convocatòria del *Certamen de la Congregación Mariana*, durant els primers anys de la postguerra, amb resultats limitats i final prematur.

Per connectar de debò la tradició amb el present hem d'esperar l'any 1970. En aquesta data, la Cambra de Comerç de Girona, per iniciativa directa de Francesc Ferrer i Gironès, aleshores president de la Comissió de Cultura de la corporació, crea el *Premi Consolat de Mar*, batejat amb

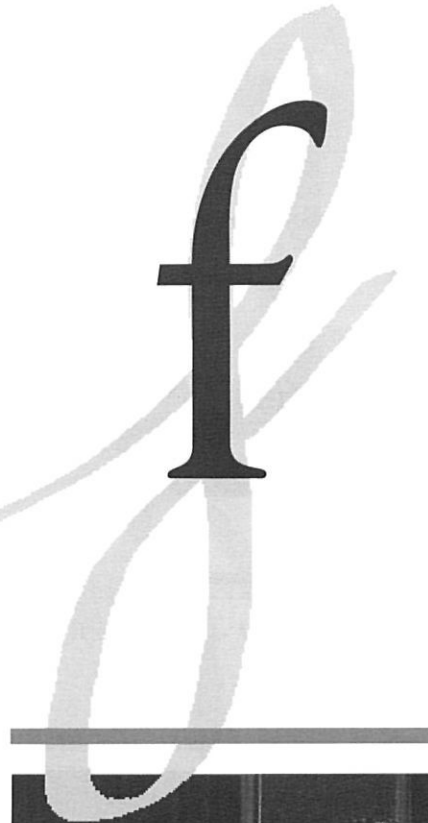
aquest nom en memòria de la institució que des del segle XIII agrupava navegants i comerciants en una mena de precedent del que després serien les cambres. El premi s'institueix per tal de premiar treballs que «estudien, ensayen, narren o analicen, con carácter eminentemente económico, la teoría, historia, estructura o economía política de los sectores o comarcas de Gerona, tanto en su vertiente pública como privada». Això deien les complicades bases, redactades per la burocràcia corporativa. El Butlletí Informatiu de la casa, amb data de novembre del 1971, explica amb més claredat els objectius de la convocatòria: «La Cámara convoca el premio Consolat de Mar con el propósito de solicitar y la esperanza de obtener de todas las personas estudiosas la aportación del mayor número posible de monografías sobre la economía gerundense (...) Con el consabido estímulo de un premio en metálico, y con el patrocinio de la publicación de los estudios premiados, piensa poder obtener la Cámara una serie de trabajos monográficos que con el correr de los años pueda abarcar toda la gama de matices de una economía tan dinámica como es la gerundense».

Uns objectius tan ambiciosos com aquests només es van assolir en part. El primer premi el va obtenir Joaquim Nadal i Farreras, amb una obra que no s'ajustava del tot als termes de la convocatòria: «La actuación de la Junta Revolucionaria de la provincia de Gerona del 30 de septiembre al 23 de octubre de 1868».

En els anys següents, la concessió del premi es va anar alternant amb la no adjudicació; i, en general, la participació d'autors va ser migrada. Destacaren els premis obtinguts per Pompeu Pascual i Carbó, amb un treball sobre població i migració a Girona; i per Pere Pla i Casadevall, amb un estudi sobre el suro, les seves característiques i les seves aptituds, i també per Rafael Torrent Orri amb una història de les Llotges de les contrades gironines. La cambra va complir amb normalitat la promesa d'editar les obres premiades.

En un intent de potenciar el premi, hom va assajar una nova fórmula, consistent a guardonar «treballs inèdits originals d'un alumne o grup d'alumnes de qualsevol dels centres d'estudis superiors ubicats a Girona, sigui quin sigui el tema, sempre que estigui relacionat amb la problemàtica econòmica o socio-cultural gironina». El nou sistema no va prosperar, i aviat es va tornar a les bases primitives, que van subsistir fins que la convocatòria moriria d'inanició. A partir de 1984, el premi va deixar de convocar-se.

L'any 1973, i sota la inspiració personal de l'alcalde, Ignasi de Ribot, l'Ajuntament de Girona va convocar el *Premi Julián de Chía* per a treballs sobre història de la ciutat. Es tractava d'una bona iniciativa; l'alcalde anterior només havia estat bo per convocar l'inoportú premi de novel·la en castellà que faria néixer, com a reacció, el Prudenci Bertrana. Va ser,

Pere Pla rep el premi Consolat de Mar de mans de Francesc Ferrer, a la Cambra de Comerç de Girona.

però, una sorpresa que un premi municipal s'atorgués sota el nom d'un historiador foraster, natural de Toledo, secretari de l'Ajuntament i autor d'unes limitades monografies ciutadanes, quan la ciutat tenia entre els seus

fills una llista de notables historiadors de pes reconegut que podia començar amb Joaquim Botet i Sisó i acabar amb Jaume Vicens i Vives. Tanmateix, el nom de Chía era coherent amb la política contemporitzadora del darrer ajuntament franquista.

En la primera convocatòria, el premi Chía va ser atorgat a Lluís M. de Puig per l'obra «Girona francesa». Ramon Alberch el va obtenir dos anys després amb «Els orígens de la Girona contemporània». L'Ajuntament no va editar mai les obres premiades. En ser publicada la de Ramon Alberch, Joaquim Nadal i Farreras en va escriure el pròleg i va dir que el premi, compensació a les generacions joves d'historiadors, era «el mínim que es pot demanar a la ciutat si no vol continuar perdent la major part dels titulats amb futur». Amb tot, el premi es va extingir sense que el primer ajuntament democràtic, presidit per Nadal, fes res per revifar-lo ni per crear-ne un de nou amb un nom més adient.

El *Premi Carles Rahola* d'assaig va ser creat l'any 1980, per iniciativa conjunta de la família de l'escriptor i dels organitzadors dels Premis Literaris de Girona, «per honorar la memòria del gran patrici i historiador gironí». Es va col·locar així al costat dels guardons de novel·la –Bertrana– i de poesia –Palol– i va completar adequadament la trilogia sobre l'època exemplar de la petita «revolució cultural» gironina de començament de segle.

Les bases del Rahola han estat sotmeses a diversos canvis, per tal d'adaptar l'oferta a la presumpta demanda. En un moment donat va ser convocat per a «assaigs de tema lliure, filosòfic, científic, literari, històric, polític, estètic», mentre que després els treballs havien de tractar de «qualsevol aspecte de la realitat actual o

històrica de Catalunya o dels Països Catalans, referents a la terra, al treball, a l'economia, a la societat, a la política, al dret, a la cultura, a la ciència, etc». Finalment, la fórmula adoptada és aquesta: «assaigs relatius a qualsevol aspecte de la realitat actual o històrica de Catalunya o dels Països Catalans, o, del mateix àmbit, per a recerques de la història contemporània». La claredat i la fluïdesa semblen absents a l'hora de redactar les bases.

Convocat en tretze ocasions, el Rahola ha estat declarat desert cinc vegades. Entre els guardonats destaquen alguns gironins: Miquel Berga, que va guanyar el primer any amb «Entre la ploma i el fusell»; Josep Ma. Terricabras, l'any 1982, amb «Ètica i llibertat», i Joan Busquets, el 1984, amb «Qui era Martí Luter?». Encara que inicialment no hi figurava, ara consta a les bases el compromís exprés de publicació de l'obra per part de Curial, Edicions Catalanes.

L'any 1984, el Consorci de la Costa Brava, i més concretament el seu gerent, Manuel Serra, van crear els *Premis a Treballs de Recerca* que, d'aleshores ençà, s'han convocat ininterrompudament cada any. Les bases han anat variant, si bé ha mantingut d'una manera o altra la divisió de premis per a dos tipus de treballs: els realitzats per estudiants universitaris i els elaborats per altres autors. El contingut obligat dels estudis ha estat sempre el mateix: «Qualsevol tema de qualsevol disciplina, relacionat amb el marc geogràfic de la Costa Brava».

La participació en aquests premis ha estat irregular, però el jurat sempre ha trobat una obra per distingir. En algun cas, el Consorci ha col·laborat econòmicament en l'edició de les obres, però almenys s'ha assegurat la seva possibilitat de consulta perquè

Pere Cornellà, Francesc Ferrer, Andreu Agustí i Santiago Sobrequès, en l'acte de concessió d'un dels premis Consolat de Mar.

cada any tots els treballs presentats es dipositen en el Centre d'Informació i Documentació de la Cambra de Comerç de Girona.

En aquests darrers anys, l'Ajuntament de Girona ha reprès la seva

estroncada política de premis a la recerca amb la creació de dues beques. D'una banda, la *Beca Joaquim Franch*, instituïda l'any 1990 en memòria del malaguanyat pedagog, convocada conjuntament pel Consell Escolar Municipal i pel Consell Municipal d'Educació de Girona per a projectes en matèria d'educació cívica i de convivència ciutadana. De l'altra, el *Premi-Beca Mosé ben Nahman/Bonastruc ça Porta*, convocat per l'Ajuntament, la Direcció General de Relaciones Culturales del Ministerio de Asuntos Exteriores del govern central i la Universitat de Girona, instituït també l'any 1990 en memòria del més significatiu i il·lustre dels jueus gironins i destinat a treballs sobre aspectes històrics, artístics, literaris i de pensament relatius a la presència jueva a la Corona d'Aragó, amb especial referència a la ciutat de Girona. Gemma Escrivà i M. Pilar Frago han obtingut el primer premi amb una recerca sobre documents dels jueus de Girona entre 1124 i 1595, que acaba de ser editada pel mateix Ajuntament.

Aquesta és, amb una llarga història al darrera, la realitat actual de la ciutat de Girona: un premi d'assaig d'abast català, un premi de recerca d'àmbit geogràfic limitat a la Costa Brava, una beca sobre temes generals, i una altra sobre qüestions relacionades amb els jueus catalans i/o gironins. El primer premi –el Rahola– s'ha anat consolidant i ha adquirit prestigi després de les dificultats inicials; el segon –el del Consorci– gaudeix d'una enviable normalitat, i les dues beques municipals tot just comencen el seu camí. Un camí relativament poc fresat, i obert, per tant, a noves iniciatives que podrien ajudar a completar i enriquir el panorama.